

Da Oldenburg og Delmenhorst i 1773 blev mageskiftet med de gottorpske dele af Holsten, gled grevskaberne definitivt ud af dansk historie. Men Dr. Schaers redegørelse efterlader klart et indtryk af, at det vil være lønsomt at gøre dem til genstand for egentlig historisk forskning, både fra tysk og fra dansk side.

Ole Feldbæk

GERHARD KRAACK unter Mitarbeit von NIS LORENZEN: Die St.-Nikolai-Bibliothek zu Flensburg. Eine Büchersammlung aus dem Jahrhundert der Reformation. Beschreibung und Katalog. = Schriften der Gesellschaft für Flensburger Stadtgeschichte e.V. Nr. 35. Flensburg 1984. 288 s. Ill.

St. Nikolai Kirkes bibliotek i Flensburg er et af de meget få provinsbiblioteker, hvis grundstamme er bevaret på stedet fra reformationsårhundredet til nu. Af lignende kirkebiblioteker i kongeriget fra sidste halvdel af 1500-tallet, f.eks. i Ålborg og Nykøbing F., eksisterer der kun spredte rester, så det er virkelig en enestående samling, der er bevaret i Flensburg, nu ganske vist holdt i varetægt af Stadtmuseum og Altes Gymnasium. Bevarede lister viser, at ca. 90 bøger er gået tabt; tilbage er omkring 440 titler fordelt på knap 340 bind, alle beskrevet af forfatterne med stor og prisværdig omhu, der tilgodeser såvel bibliografiske som bind- og proveniensmæssige aspekter. En række bind kan tilskrives lokale bogbindere, og ikke mindst interessant er det, at størstedelen af bøgerne via navn på bindene eller tilskrifter kan henføres til navngivne donatorer eller tidligere ejere. En del stammer fra franciskanermunken Lütke Namens' bibliotek, en anden er løbende skænket til kirken ca. 1580–1605 af borgere m.fl. med tilknytning til Flensburg. Ad indirekte vej er der bl.a. tilgået samlingen bøger, som oprindeligt har tilhørt Hans Tausen og Anders Sørensen Vedel, samt rester fra nedlagte franciskanerklostre i Danmark og Sønderjylland (jvf. Jørgen Nybo Rasmussen i Kirkehist. Saml. 1977, s. 51–80). Dominerende er ikke overraskende teologiske værker og skrifter, men historie og geografi er pænt repræsenteret, og en sjælden samling musikaler, der stammer fra kirkens kantori, rummer enkelte unica. Som hermed antydtes er bogen givende i flere sammenhænge, men det vanskeliggør unægtelig benyttelsen af dette lødige bidrag til dansk og sønderjysk bogkultur, at registrene kun henviser til katalogdelen, ikke til de indledende afsnit, hvor der ofte findes yderligere baggrundsoplysninger.

Harald Ilse

MICHAELA BLUNK: Der Handel des Lübecker Kaufmannes Johan Glandorp an der Wende vom 16. zum 17. Jahrhundert. Veröffentlichungen zur Geschichte der Hansestadt Lübeck, hrsg. v. Archiv der Hansestadt Lübeck Reihe B. Band 12. Lübeck, Schmidt-Römhild, 1985. – iii + 366 s. Ill.

I de seneste år har man af stadsarkivet i Lübeck fremdraget flere vigtige købmandsbøger, og med betydelig ret har man valgt at underkaste dem monografisk behandling fremfor bekostelige udgivelser. I modsætning til den lidt